

Účast veřejnosti při rozpočtovém procesu a participativní rozpočty

Ing. Lucie Sedmihradská, Ph.D. (VŠE)

Mgr. Kateřina Vojtíšková, Ph.D. (SOÚ AV ČR, v.v.i.)

Dnešní zájem o větší transparentnost hospodaření s veřejnými prostředky je motivován především snahou zmenšit prostor pro neefektivnost a korupci. Množství dostupných informací rychle roste, ale k očekávané změně nedochází. Transparentnost je totiž jen jedním z předpokladů uskutečňování politické odpovědnosti (accountability neboli "skládání účtů"). Tím druhým jsou kompetentní uživatelé těchto informací.

Demokratické vládnutí je postaveno na principu odpovědnosti politiků a úředníků za své jednání vůči voličům a daňovým poplatníkům. V praxi by to mělo znamenat, že voliči se mohou ptát a politici musí vysvětlovat své jednání. Pokud nejsou voliči spokojeni, mohou ve volbách politiky nezvolit, a tím prosadit změnu. Aby tento mechanismus správně fungoval, je vedle samotných informací potřebná také debata o jejich obsahu, které se účastní občané i politici.

Zveřejněných informací o hospodaření je nyní k dispozici podstatně více než kdykoliv jindy v minulosti. Veřejnosti jim však často nerozumí a nedokáže o nich diskutovat. Nelze tedy očekávat, že se samy od sebe objeví davy zájemců o veřejné rozpočty. Občany je třeba průběžně vzdělávat a nabízet vhodné mechanismy pro jejich efektivní zapojení do rozpočtových a plánovacích procesů. Již dnes je možné najít mnoho případů, kdy se veřejnost zapojit podařilo – např. do rozhodování obcí.

Příspěvek se věnuje možnostem zapojení veřejnosti do rozpočtového procesu a obsahuje:

1. zhodnocení stávajících možností zapojení veřejnosti v současné legislativě a související praktické problémy;
2. diskusi potenciálních možností zapojení v rámci dnešního rozpočtového procesu;
3. představení participativního rozpočtování (participatory budgeting), a to včetně konkrétních příkladů ze sousedních zemí.

Hlavním cílem příspěvku je ukázat konkrétní náměty pro zapojení veřejnosti a postupné posilování výkonu politické odpovědnosti.